

Studenten inzetten op school

PAL voor de klas

Het onderwijs verrijken én toekomstige leraren werven: met de inzet van studenten slaan vo-scholen twee vliegen in één klap. Het Bonhoeffer College in Enschede doet het al jaren. 'De leerlingen noemen me mevrouw. Ze hebben geen idee!'

Het is vrijdagochtend en Marit Buiting, derdejaars student Gezondheidswetenschappen aan de Universiteit Twente, haast zich naar het Bonhoeffer College in Enschede. Om acht uur begint de les life & science die ze, samen met medestudent Kirsten de Vries, geeft aan een tweede klas vwo. Kirsten studeert werktuigbouwkunde. Zo kunnen Marit en zij elk vanuit hun eigen achtergrond accenten leggen in de lessen, die vooral gaan over biomedische technologie. Een pittig onderwerp, maar de leerlingen zijn gemotiveerd. Ze zitten in een vwo-plusklas, die wat uitdagender onderwijs krijgt dan reguliere klassen, en hebben bewust gekozen voor dit extra vak. “Dat merk je: het zijn kinderen die het leuk vinden om zich naast hun gewone schoolwerk te verdiepen in wetenschap”, zegt Marit. Eerder gaf zij les aan een reguliere vwo-klas. “Voor hen was het een verplicht vak en zij waren best druk. Ze voelden in deze les meer vrijheid en praatten veel met elkaar. Ik vond het lastig om daar orde en structuur in te krijgen.”

Marit en Kirsten werken bij het Pre-University programma van de Universiteit Twente. Pre-U is het programma met activiteiten voor vwo-leerlingen. Studenten kunnen zich aan de hand van hun kennis en interesse inschrijven voor bepaalde klussen, zoals ook die van Persoonlijk Assistent Leraar. Voordat studenten voor de klas mogen staan, worden zij eerst intern opgeleid. In totaal zijn er zeven studenten die als Persoonlijk Assistent Leraar (PAL) actief zijn op het Bonhoeffer College. Zij geven les in de eerste, tweede en derde klas en ondersteunen leerlingen bij het leren en oefenen van onderzoeksvaardigheden.

GROEIEN

Op het Bonhoeffer College worden de studenten begeleid door Charlotte Harder, coördinator van het vak life & science. Zij zit tijdens het eerste uur van de twee uur durende les achter in de klas. “Zeker in het begin houd ik

in de gaten of het goed gaat”, vertelt zij. “Ik zet huiswerk op de digitale omgeving van de school, houd evaluatiegesprekken met de leerlingen en koppel die samen met tips terug aan de studenten.” Dat helpt, zegt Marit. “Ik leer hier veel, je groeit best snel.” Harder bespreekt met de schoolleiding hoeveel PALs de school nodig heeft en hoeveel uren de studenten mogen schrijven. Verder coördineert zij de studenteninzet op school zelfstandig. De activiteiten van Pre-U helpen leerlingen bij het ontdekken en ontwikkelen van hun talenten en interesses. Zo krijgen ze inzicht in wat studeren inhoudt, wat bijdraagt aan de overstap naar de universiteit. Daarin spelen de studenten een centrale rol. Harder: “We geven de leerlingen vaardigheden mee die ze straks op de universiteit nodig hebben. Wie kunnen dat beter doen dan studenten die het hedendaagse universitaire onderwijs en onderzoek meemaken? Vanuit die gedachte betrekken wij al een jaar of twaalf studenten bij ons onderwijs. Veel van onze docenten, ikzelf inclusief, hebben een universitaire opleiding gedaan, maar wij zijn al langere tijd weg uit die omgeving. De studenten zitten er nog middenin. Dat is een meerwaarde.”

SPANNEND

Marit en Kirsten besteden wekelijks een uur aan voorbereiding van hun les, per app of telefoon. Ze beginnen elke les met een uitleg. Daarna presenteren ze een powerpoint met het programma voor die dag. Hun leerlingen zijn telkens ongeveer tien weken bezig met een project. Marit: “Ze kiezen zelf de onderwerpen voor de projecten; dat vinden ze heel leuk. Ze beginnen met vooronderzoek in de literatuur. Daarna bereiden ze een onderzoekje voor en dat brengen ze met een experiment en interview in de praktijk.” Bij wijze van afronding maakt de klas een wetenschappelijk tijdschrift, waarbij een zelf gevormde eindredactie het maakproces bewaakt.

‘Veel van onze docenten zijn al langere tijd weg uit de universitaire omgeving, de studenten zitten er nog middenin’

Marit werkt nu voor het derde jaar bij Bonhoeffer. “Ik vond het als eerstejaars student heel leuk om het lesgeven uit te proberen. Maar het was ook best spannend. Ik dacht: wat als die kinderen meer weten dan ik? Maar als je dingen gaat uitleggen, blijkt dat nogal mee te vallen.” Tijdens haar Pre-U-traineeship liep ze een paar weken stage op verschillende soorten scholen. “Via een intern opleidingsprogramma kunnen we ons bij Pre-U verder verdiepen in onderwijsgerelateerde onderwerpen, door trainingen te volgen die ons interesseren. De Pre-U studenten die deze trainingen hebben afgerond, kunnen uiteindelijk activiteiten verzorgen in het Pre-U programma.”

Marit ontdekte gaandeweg dat ze het voortgezet onderwijs echt leuk vindt. Een dag in de week PAL zijn is volgens haar een prettige bijbaan. “Je weet het hele jaar door dat je die dag aan het werk bent. Ik vind het werk heel leuk en natuurlijk speelt ook mee dat ik er iets mee verdien.” Ze vindt het een groot voordeel dat ze als PAL een eigen klas heeft. “Je hebt het hele jaar dezelfde leerlingen en kunt echt een band met ze opbouwen. Ik weet inmiddels van elke leerling wel ongeveer hoe ik hem of haar kan aanspreken om mee te doen.”

‘PITTIG WERK’

Toen Marit op de basisschool zat, wilde ze al leraar worden. “Maar ik vind het werk in de praktijk wel lastiger dan ik

PLATFORM STUDENTENINZET OP SCHOOL

Het platform Studentenzet op school verenigt initiatieven uit het hele land waarbij bachelor- of masterstudenten uit het hoger onderwijs worden ingezet op vo-scholen. Het is een mes dat aan twee kanten snijdt, zegt voorzitter Ralph Meulenbroeks. “We helpen leerlingen met achterstanden én maken studenten warm voor het onderwijs.” De studenten worden vooraf getraind en bij het werk door een lerarenopleiding begeleid. Hun inzet wordt betaald uit de NPO-gelden. “Een gouden formule”, vindt Meulenbroeks. “Omdat er geen winst wordt gemaakt, zijn we vrij in de praktische uitwerking en de uitwisseling van informatie en materialen.”

De training vooraf, met aandacht voor basale zaken zoals lesopbouw en het vasthouden van de aandacht, moet ervoor zorgen dat de studenten zich relatief snel kunnen redden. Tijdens terugkombijeenkomsten krijgen ze aan de hand van hun vragen extra tips mee. De school hoeft de studenten alleen wegwijs te maken; inhoudelijk begeleiden is niet nodig. “Ze worden student-assistenten”, onderstreept Meulenbroeks, “geen volledige leraren.”

De studenten geven les, werken met kleine groepjes, ondersteunen bij het maken van profielwerkstukken en surveilleren. “Ze leren de vo-school én de lerarenopleiding kennen”, zegt Meulenbroeks. “Ze weten dus ongeveer waar ze terechtkomen als ze in het onderwijs verder willen.”

Uit onderzoek door het platform blijkt dat bijna de helft van de deelnemende studenten weleens serieus heeft nagedacht over het onderwijs. “Een kwart van hen is echt van plan om een lerarenopleiding te volgen. Dat is best een groot potentieel.”

De effectiviteit van deze aanpak bij het wegwerken van leerachterstanden is nog niet gemeten. Maar Studentenzet op school won samen met enkele andere initiatieven wel een prijsvraag van het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek voor kansrijke interventies in het onderwijs met behulp van NPO-gelden. Meulenbroeks: “Uit de wetenschappelijke literatuur blijkt dat de inzet van studenten of tutoren in kleine groepjes tot grote effecten kan leiden, vergelijkbaar met een-op-een begeleiding. Het NRO vindt het ook een pluspunt dat onze aanpak opschaalbaar is.”

Het platform, dat mede wordt ondersteund door de VO-raad, is nu een jaar oud. Er zijn momenteel tien initiatieven aangesloten. Sommige daarvan, zoals PAL (Persoonlijk Assistent van de Leraar) van de Universiteit Twente, bestaan al een jaar of tien. Het potentieel schommelt tussen de 1.200 en 2.000 studenten, waarvan de meesten zo’n vier uur per week werken. Volgens Meulenbroeks hebben de initiatieven laten zien dat ze grote aantallen studenten kunnen werven.

→ studentinzetopschool.nl

verwachtte. Stof overbrengen en iedereen bij de les houden, is best pittig. Ik denk dat het een uitdaging is om vijf dagen per week voor de klas te staan. Misschien wordt het gemakkelijker als je het wat langer doet. Ik denk nu dat ik het leraarschap misschien wel ga combineren met een andere baan. Parttime lesgeven over mijn eigen vakgebied, dat lijkt me wél leuk.”

Qua leeftijd staat Marit (21) tamelijk dicht bij haar leerlingen. Is dat een voordeel? Ze grinnikt. “De kinderen noemen me mevrouw en hebben geen idee. Ze vroegen zelfs of ik al kinderen heb. Inmiddels weten ze wel dat ik nog student ben en dat ik ook weleens uitga ‘s avonds. Ik kan wel meepraten over bepaalde dingen waar leerlingen het over hebben. Misschien dat ze je daardoor wat sneller vertrouwen.”

De PAL-studenten zijn in dienst bij Pre-University, daar wordt de inzet van studenten tevens gecoördineerd. Harder van het Bonhoeffer: “Op basis van onze wensen wijzen zij ons bepaalde studenten toe. Het leuke is dat hier ook oud-leerlingen van ons tussen zitten.” Zij vindt het een meerwaarde dat ze studenten van verschillende studierichtingen binnenkrijgt. “Zo gaan onze leerlingen zien dat je voor universitaire studies verschillende vaardigheden nodig hebt. De studenten geven over het algemeen enthousiast les. Ze zijn jong, voor leerlingen benaderbaar en kunnen goed overbrengen wat er op de universiteit speelt.”

EFFECT MERKBAAR

In het hele land worden tegenwoordig studenten ingezet in het voortgezet onderwijs, onder meer bij het wegwerken van leerachterstanden. Er is nog geen onderzoek dat aantoont in hoeverre de inzet van studenten helpt, maar Harder ziet wel degelijk effect. “We geven life & science in de onderbouw, en in de bovenbouw pik ik de leerlingen

‘Ik dacht: wat als die kinderen meer weten dan ik? Maar dat bleek mee te vallen’

die dit vak hebben gevolgd, er zo uit. Hun profielwerkstukken en de hele presentatie eromheen zijn bijvoorbeeld véél beter.”

Ziet zij dat studenten door het werk op school warmlopen voor het leraarschap? Harder: “Dat verschilt echt per persoon. De studenten maken in elk geval kennis met het beroep. Sommigen vinden het geweldig, anderen zeggen: ik zie nu pas wat er allemaal bij komt kijken. Ook deze studenten zijn vaak prima PALs, maar ze gaan waarschijnlijk niet het onderwijs in.”

Scholen die geïnteresseerd zijn in het inzetten van studenten, zijn welkom bij het platform Studenteninzet op school (zie kader). Voorzitter Ralph Meulenbroeks ziet dat sommige scholen bij de inzet van studenten liever de gebaande paden betreden. “Die doen bijvoorbeeld zaken met grote, commerciële bijlesaanbieders. Die bedrijven hebben het afgelopen jaar zeer agressief geworven.” Hij hoopt dat ook deze scholen de potentie van de inzet van studenten gaan zien. “De kwaliteit wordt geborgd, het project loopt over een lange termijn, de lerarenopleiding van de Universiteit Twente doet de inhoudelijke begeleiding en de kosten worden betaald uit de NPO-gelden. Bovendien zitten er geen commerciële partijen bij, dus we hebben niets van doen met aandeelhouders en hun belangen. Waarom zou je nog in zee gaan met de grote bijlesboeren?”

Kijk voor meer informatie over Pre-U en PAL op www.utwente.nl/pre-u en www.utwente.nl/pre-u/pal